सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग (खुद्द),मंत्रालय

विषयसूची

(सुधारीत माहे, ऑगस्ट, २०२५)

अ.क्र.	कार्यासन	विषय	अधिकारी यांचे नाव		
			कक्ष अधिकारी	अवर सचिव	उप सचिव/सह सचिव
१	**आस्था-१**	१. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागातील खुद्द मंत्रालयातील अधिकारी / कर्मचा-यांच्या सेवा संदर्भात खालील विषयांसह सेवा विषयक सर्व बाबी :- १.भविष्य निर्वाह निधी अग्रीम तसेच वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याबाबत कार्यवाही करणे, विभागातील कर्मचा-यांना सर्व प्रकारची अग्रिमे / कर्जे मंजूर करणे, सेवा निवृत्तीची अंतिम रक्कम प्रदान करण्याबाबत कार्यवाही करणे व गट विमा विषयक बाबी हाताळणे, विभागातील कर्मचा-यांच्या रजा, प्रशिक्षण, नियुक्ती, प्रतिनियुक्ती, बदली, विभागीय चौकशी तसेच सेवा प्रवेशोत्तर प्रशिक्षण परीक्षा / पदोन्नतीसाठी परीक्षा इत्यादी. रचना व कार्यपध्दती. वर्ग-ड च्या कर्मचाऱ्यांवर नियंत्रण, डॉ.आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे (BARTI) मार्फत उपलब्ध कर्मचारी यांचे नियंत्रण. नागरिकांची सनद,	श्री. बामणे, कअ (अ.का.)	श्री. स.म. खैरमोडे	श्री. र.शि. गोरवे

		विभागाची अंतर्गत व्यवस्था. (हाऊसकिपिंग), देखभाल व दुरुस्ती / सुधारणा, स्पष्टीकरण, विभागातील संगणकविषयक सर्व बाबी — १. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागातील कामकाजाचे संगणकीकरण तसेच विभागाच्या कामकाजासंदर्भात ई-गव्हर्नन्स प्रणाली राबविणे २. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाची वेबसाईट अद्ययावत करणे विभागातील धारीकांचे स्कॅनिंग पूर्ण करणे			
२	**आस्था-२**	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व शासकीय क्षेत्रिय कार्यालयातील अधिकारी / कर्मचा-यांच्या सेवा संदर्भात पुढील विषयांसह सेवाविषयक सर्व बाबी :- १) रचना व कार्यपद्धती विषयक कामे व सबळीकरण, २) निवृत्ती वेतन विषयक / गटविमा विषयक बाबी हाताळणे, ३) सर्व प्रकारची अग्रिमे / कर्जे मंजूर प्रकरणे, ४) भविष्य निर्वाह निधी अग्रीम तसेच वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याबाबत कार्यवाही प्रकरणे. ५) अधिकारी/कर्मचा-यांची प्रतिनियुक्ती तसेच सेवा प्रवेशोत्तर प्रशिक्षण परीक्षा/ पदोन्नतीसाठी परीक्षा, ६) भारतीय प्रशासन सेवेतील अधिका-यांचे प्रशिक्षण, रजा मंजुरी, भ.नि.नि.इ. ७) जात पडताळणी समितीच्या अध्यक्षांसह सर्व आस्थापना विषयक बाबी	श्री.स.म. धुमक	श्री. स.म. खैरमोडे	श्री. सो.ना.बागुल
३	**समन्वय कक्ष**	१) विधानसभा / विधान परिषदेशी संबंधित सर्व बाबींवर कार्यवाही करणे,	श्री. दादा कोकडे	श्रीम. सुनिता	श्री. र.शि. गोरवे

		२) विशेष कार्यकक्षाशी संबंधित मागण्या योग्य त्या कार्यवाहीसाठी संबंधितांकडे पाठवून वेळोवेळी पाठपुरावा करणे, ३) मंत्रिमंडळाच्या निर्णयाचा पाठपुरावा करुन सद्य:स्थिती मा.मुख्यमंत्री कार्यालयात पाठविणे, ४) लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांच्याकडून आलेल्या संदर्भाचे समन्वय व पाठपुरावा, ५) श्री.अण्णा हजारे यांच्या तक्रारींचे निवारण करण्याबाबत संबंधितांकडे पाठपुरावा करणे, ६) राज्यपालांना विभागाचा मासिक अहवाल पाठविणे, ७) विविध मागण्यांचे समन्वय करुन मागण्या संबंधितांकडे उचित कार्यवाहीसाठी पाठविणे, ८) मा.मुख्यमंत्री बैठकीतील कामांबाबत संबंधितांकडून पाठपुरावा करुन मा.मुख्यमंत्री यांना सद्यस्थितीकळविणे, ९) विभागाशी / कार्यासनाशी संबंधित नसलेले संदर्भ / निवेदने संबंधितांकडे उचित कार्यवाहीसाठी पाठविणे, १०) मा.मुख्य सचिवांच्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयांचा पाठपुरावा करणे, ११) एकापेक्षा जास्त कार्यासनाशी संबंधित असलेल्या प्रकरणी पत्रव्यवहारावर समन्वय म्हणुन काम पाहणे.		गायकवाड	

		१२) माहिती अधिकार अधिनियमाखाली प्राप्त झालेले अर्ज एकापेक्षा अधिक कार्यासनाशी संबंधीत असल्यास त्याचे समन्वय, १३) माहिती अधिकार अधिनियमाखाली माहिती आयोगास नियतकालीक अहवाल सादर करणे. १४) विभागातील KRA शी संबंधीत कामकाज. (सदर विषयाच्या अनुषंगाने येणाऱ्या सर्व बाबी) १५) भारत सरकार योजना आयोगाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार अनुसूचित जाती उपयोजनेंतर्गत योजनांचा प्रचार व प्रसिध्दी देणे, १६) सर्व पुरस्कार योजना (व्यसनमुक्ती सेवा पुरस्कार योजना वगळून).			
४	**शिक्षण-१**	अनुसूचित जातीसाठी १) भारत सरकार व राज्य सरकारच्या सर्व प्रकारच्या (मॅट्रिकपूर्व व मॅट्रीकोत्तर) शिष्यवृत्या, २) शिक्षण फी परिक्षा फी माफी सवलत (मॅट्रिकपूर्वव मॅट्रीकोत्तर) ३) विद्यार्थांना निर्वाहभत्ता, ४) औद्योगिक प्रशिक्षणार्थींना विद्यावेतन, ५) मोटारवाहन चालक प्रशिक्षण, सर्व स्पर्धा परिक्षा पूर्व प्रशिक्षण (राज्यसेवा / केंद्रीय सेवा व इतर सर्व), ६) ई-शिष्यवृत्ती योजनेची अंमलबजावणी,	श्री. सुरज गायकवाड	श्रीम. सुनिता गायकवाड	श्रीम. देशमुख

		७) अनु.जातीच्या आणि नवबौध्द उमेदवारांना सैनिक व पोलीस भरतीपूर्व प्रशिक्षण देणे, ८) मागासवर्गीय (अनुसुचित जाती) सुशिक्षित बेरोजगार तरुणांस व्यवसायाभिमुख क्षमता वाढीसाठी प्रशिक्षण. ९) गटई पत्र्याचे स्टॉल पुरविणे			
५	**शिक्षण २**	१) मागासवर्गीय प्रवर्गातील (अनुसुचित जाती) मुलांमुलीकरिता शासकीय वसतीगृहे व त्यानुषंगाने सर्व बाबी, २) वैद्यकीय, अभियांत्रिकी, कृषि, पशुवैद्यकीय क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांकरीता ग्रंथपेढया, ३) मागासवर्गीय प्रवर्गातील (अनुसुचित जाती) मुला/मुलींकरिता अनुदानित वसतीगृहाच्या सर्व बाबी, ४) केंद्रीय आश्रमशाळा (अ.जा.)/ केंद्रीय योजना, ५) वसतीगृहातील मुलांसाठी प्रशिक्षण योजना, ६) अनुसूचित जातीच्या शासकीय शाळा, ७) वसतीगृहांची देखभाल व दुरूस्ती (पूर्वीची मूळ योजना) लेखाशिर्ष २२२५) ८) केंद्र पुरस्कृत मागासवर्गीय वसतीगृह ९) अनुदानित संस्थांमधील कर्मचाऱ्यांसंदर्भातील समाजसेवार्थ प्रणालीचे कामकाज (अ.जा. आश्रमशाळा)	श्रीमती दिपाली शाहारे	श्री.प्रशान्त वाघ	श्री. सो.ना.बागुल

		१०) अनुदानित संस्थांमधील कर्मचाऱ्यांसंदर्भातील परिभाषित अंशदान निवृत्ती वेतनाचे कामकाज (अ.जा. आश्रमशाळा)			
६	**मावक**	१) अनुसचित जातीच्या यादीमध्ये जातींचा समावेश करणे, जात प्रमाणपत्र देणे, जात वैधता प्रमाणपत्र देणे, २) जात प्रमाणपत्राच्या तक्रारी व त्यानुषंगाने उद्भवणारी सर्व न्यायालयीन प्रकरणे, ३) राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आयोग, नवी दिल्ली यांच्या अध्यक्ष, सदस्य यांचे दौरे आयोजित करणे, आयोगाला आवश्यक ती माहिती पुरविणे, ४) क्रांतीवीर लहुजी साळवे, मातंग अभ्यासगट आयोग, ५) राज्य अनु.जाती / जमाती आयोग,	श्री. गणेश भदाने	श्री. स.म. खैरमोडे	श्रीम. देशमुख
७	**बांधकामे**	१) जमिनीसह नवीन व जुनी बांधकामे (वसतिगृह, निवासी शाळा) (लेखाशिर्ष २२२५ अंतर्गतची) २) सामाजिक न्याय भवन बांधकामे, ३) महाड स्मारक देखभाल व दुरुस्तीबाबत. ४) लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे स्मारक याचे बांधकामासंदर्भात, ५) अनु.जातीच्या शासकीय निवासी शाळा, ६) विशेष घटक योजनेतून स्वयंसेवी संस्थांना अर्थसहाय्य. ७) घरकुल योजना, लोक आवास ग्रामीण विकास योजना.	श्री. अक्षय भोसले	श्रीम. सुनिता गायकवाड	श्री. सो.ना.बागुल

		८) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी वास्तव्य केलेल्या लंडन येथील घराचे स्मारकात रुपांतर करणेबाबत. ९) रमाई आवास योजना (शहरी/ ग्रामिण) १०) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था. ११) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, (बार्टी), पुणे या संस्थेच्या धर्तीवर मातंग व तत्सम जाती (मांग, मांतग , मादीगा) या समाजासाठी अण्णाभाऊ साठे संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (आर्टी)			
८	**अजाक**	१) अनुसूचित जातीच्या सुत गिरण्यांना कर्ज / अनुदान, २) मागासवर्गीय सहकारी गृहनिर्माण योजना, ३) दलित वस्ती सुधार योजना ,(ग्रामिण) ४) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजना (जिल्हा विकास योजना) ५) कर्मवीर दादासाहेब गायकवाड सबळीकरण व स्वाभिमान योजना, ६) औद्योगिक सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य, ७) मागासवर्गीय कल्याणाच्या पुस्तिका तयार करणे, ८) अनु.जातीच्या आणि नवबौध्द भूमिहीन शेतमजुरांना जमीनीचे वाटप. ९) पॉवर ट्रीलरचा पुरवठा करण्यासाठी वित्तीय सहाय्य. १०) विधान मंडळाच्या अनुसूचित जाती,कल्याण समिती संदर्भात सर्व बाबी.	श्री. विजयकुमार सावंत	श्रीम. सुनिता गायकवाड	श्रीम. देशमुख

९	**महामंडळे**	पुढील महामंडळाच्या सर्व वित्तीय व प्रशासकीय बाबी : १) महात्मा फुले मागासवर्ग विकास महामंडळ, २) लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळ, ३) संत रोहिदास चर्मोद्योग व चर्मकार विकास महामंडळ, ४) गोपीनाथ मुंडे ऊसतोड कामगार महामंडळ, ५) मुख्यमंत्री वारकरी महामंडळ	श्री.नागेश बामणे	श्री. सतिश खैरमोडे	श्रीम. देशमुख
१०	**सामासु**	१) मातोश्री वृध्दाश्रम- *(ज्ये.ना.क.)* २) सर्वसाधारण वृध्दाश्रम*(ज्ये.ना.क.)* ३) समाजकार्य महाविद्यालयाशी संबंधित कामकाज ४) अंधश्रध्दा निर्मुलन कायदा, ५) व्यसनमुक्ती प्रचार कार्य (दारुबंदी), ६) व्यसनमुक्ती सेवा पुरस्कार योजना, ७) मुंबई विकास योजना १९८९-९०, ८) स्थानबध्दता केंद्र (Detention Centre) व अनुषंगीक बाबी ९) नागरी हक्क संरक्षण अंतर्गत अधिनियम व योजना, १०) सामुहिक विवाह सोहळा व अनुषंगीक बाबी ११) सामाजिक राष्ट्रीय एकात्मता समिती, १२) राष्ट्रीय एकात्मता व विश्वबंधुत्व विचारसंवर्धन समिती,	अ.क्र.४-६-१३ श्रीम. सापते, कअ अ.क्र.७-८ श्री.अक्षय भोसले, कअ अ.क्र.११-१२ श्री.गणेश भदाणे, कअ अ.क्र.१६ श्रीमती प्रिया देशपोडे,	श्री. स.म. खैरमोडे	श्री. र.शि.गोरवे

		१३) केंद्रीय अनुदानाचे प्रस्ताव (व्यसनमुक्ती उपचार व सल्ला केंद्र, वृध्दांसाठीडे-केअर सेंटर व वृध्दाश्रम, मागासवर्गीयासाठी मोबाईल मेडिकेअर युनिट व मोबाईल डिस्पेन्सरी इ.)तयार करणे, १४) अनु.जाती, अत्याचार प्रतिबंधक कायदा व त्यानुषंगाने सर्व बाबी, १५) आंतरजातीय विवाहाबाबतची योजना. १६) तृतीय पंथीयांचे धोरण व अनुषंगीक बाबी १७) अनुदानित संस्थामधील कर्मचाऱ्यांसदर्भातील समाजसेवार्थ प्रणालीचे कामकाज (समाजकार्य महाविद्यालय) १८) अनुदानित संस्थांमधील कर्मचाऱ्यांसंदर्भातील परिभाषित अंशदान निवृत्ती वेतनाचे कामकाज (समाजकार्य महाविद्यालय) १९) मुख्यमंत्री तीर्थ दर्शन योजना-*(ज्ये.ना.क.)* २०) मुख्यमंत्री वयोश्री योजना-*(ज्ये.ना.क.)*	कअ अ.क्र.३-९-१०-१४ श्रीमती दिपाली शाहारे, कअ		
११	**विसयो**	१) संजय गांधी निराधार/आर्थिक दुर्बलांसाठी अनुदान योजना, २) इंदिरा गांधी निराधार व भूमिहीन शेतमजूर महिला अनुदान योजना, ३) राष्ट्रीय कुटुंब लाभ योजना, ४) श्रावणबाळ सेवा योजना, ५) इंदिरा गांधी राष्ट्रीय वृध्दापकाळ निवृत्ती वेतन योजना, ६) आम आदमी विमा योजना	श्री. विजयकुमार सावंत- अ.का.	श्री. प्रशांत वाघ	श्री. सो.ना.बागुल

		वरील सर्व विशेष सहाय योजनांचे (राज्यस्तरीय व केंद्रपुरस्कृत) सर्व अर्थसंकल्पीय कामकाज (अर्थसंकल्पीय अंदाज, सुधारीत अंदाज, उपयोगिता प्रमाणपत्र, वरील सर्व योजनांची अर्थसंकल्पीय तरतुदीचे वितरण व नियंत्रण, वरील सर्व योजनांच्या लेखापरीक्षणाच्या बाबी)तसेच, केंद्र शासनास अनुदानाची माहिती पुरवणे व केंद्रशासनाकडून अनुदान मिळविणे. वरील सर्व योजनांच्या अर्थसंकल्पीय संदर्भात येणारी इतर सर्व कामांची कार्यवाही करणे. वरील सर्व विशेष सहाय्य योजनांचे विधानमंडळ कामकाज, अर्थसंकल्पीय बाबीं व्यतिरिक्त असलेल्या कामकाजाच्या अनुषंगाने प्राप्त संदर्भ व तक्रारी, धोरणात्मक बाबी, आस्थापना विषयक संदर्भ व बाबी.			
१२	**अर्थसंकल्प/ विघयोसहीत**	१) अर्थसंकल्पीय अंदाज / सुधारीत अंदाज (योजनेतर / योजनांतर्गत)तयार करणे, २) अर्थसंकल्पविषयक सर्व बाबी, ३) मा.वित्त मंत्र्याचे / मा.राज्यपालांचेभाषणांचे समन्वय, ४) वार्षिक नियोजन अहवाल तयार करणे, (संचालक, विजाभज, आयुक्त, अपंग कल्याण कार्यक्रम अंदाजत्रक) ५) ७६१० शासकीय कर्मचाऱ्यांना कर्जे इ. (नियंत्रण अधिकारी), ६) सर्वसाधारण नियोजन विषयक सर्व बाबी, ७) शासकीय कर्जे (समन्वय),	श्रीम. सुचिता सापते	श्री. प्रशांत वाघ	श्री. सो.ना.बागुल

		८) योजनांचे संनियंत्रण व मुल्यमापन, ९) योजनांच्या अंमलबजावणी संदर्भात सर्वसाधारण मार्गदर्शक सूत्रे. १०) महालेखापालांकडील अहवालापूर्वीची सर्व कामे व मासिक विनियोजन लेखे,मासिक कमी/अधिक खर्चाच्या अनुषंगाने महालेखापाल यांच्याकडुन प्राप्त होणाऱ्या पत्रांवरील कार्यवाही. ११) विशेष घटक योजना संदर्भातील सर्व बाबी, १२) इतर कोणत्याही कार्यासनास न सोपविलेल्या विशेष घटक योजनेविषयी सर्व बाबी, १३) २० कलमी कार्यक्रम, १४) कलम ११(अ) चे समन्वय			
१३	**लेखा परिक्षण**	१) लोकलेखा समिती अहवाल, २) पंचायत राज समिती अहवाल, ३) नागरी अहवालांबाबत संबंधित कक्षांना मार्गदर्शन करणे, ४) विभागातील अधिनस्त कार्यालयांकडून खर्च ताळमेळाचे काम पूर्ण करुन घेणे, ५) महालेखापालांचे लेखा आक्षेपांना उत्तरे देणे, ६) विभागांतर्गत कार्यालयांची लेखा तपासणी.	श्री. औताडे, उपसंचालक	----	श्रीम. देशमुख
१४	**लेखाशाखा / रोखशाखा**	विभागातील लेखाविषयक सर्व बाबी.		श्रीम. प्रशान्त वाघ	श्री. सो.ना.बागुल

१५	**नोंदणी शाखा**	१) नोंदणी शाखा २) विभागाशी संबंधित नसलेले संदर्भ व माहिती अधिकार अधिनियमाखालील अर्ज संबंधित विभागाकडे हस्तांतरीत करणे, ३) विभागाच्या प्रलंबित कामाकाजाबाबतची एकत्रित माहिती तयार करणे.		श्री. स.म. खैरमोडे (स्वतंत्र कार्यभार)	श्री.र.शि.गोरवे
१६	**सफाई कामगार आयोग**	१) राज्य सफाई कर्मचारी आयोगावर अध्यक्ष/अशासकीय सदस्यांच्या नियुक्त्या करणे. २) आयोगास अनुदान वितरीत करणे ३) सफाई कामगारांना वारसा हक्काने नियुक्ती देण्यासदंर्भात लाड-पागे समितीच्या शिफारशींच्या अनुषंगाने कार्यवाही करणे. ४) सफाई कामगारांना वारसाहक्काने नियुक्ती देण्यासंदर्भात शासनाचे विविध् विभाग/कार्यालये/आस्थापना/प्राधिकरणे यांच्याकडून अभिप्राय /मार्गदर्शनासाठी प्राप्त प्रस्तावांवर कार्यवाही करणे. ५) सफाई कामगारांच्या विविध संघटना/ संस्था/अर्जदार यांच्याकडून प्राप्त निवेदने/तक्रारींच्या अनुषंगाने कार्यवाही करणे. ६) राष्ट्रीय सफाई कर्मचारी आयोगाचे अध्यक्ष/सदस्य वारंवार महाराष्ट्र दौऱ्यावर येत असतात त्यांच्या दौऱ्यांचे आयोजन करणे. ७) सफाई कामगारांच्या संघटनांबाबतचे प्रस्ताव सामान्य प्रशासन विभागाकडे सादर करणे. ८) सफाई कामगार मन्युअल स्कॅवेंजर चे काम करतांना दूषित गटारामध्ये पडून	अ.क्र.१-२-६ श्री. गणेश भदाने, कअ अ.क्र.३-४-५-७ श्री. सुरज गायकवाड, कअ अ.क्र.८ श्री. विजयकुमार सावंत, कअ	श्रीम. सुनिता गायकवाड	श्री. र.शि.गोरवे

		मृत्यू पावलेल्या कामगारांचा शोध घेऊन अशा मृत्यू पावलेल्या कामगांरांवर अवलंबून असणाऱ्या कूटूंबातील सदस्यांना नुकसान भरपाई देणेबाबत व सफाई कामगारांच्या नियुक्तीस प्रतिबंध घालने व त्यांचे पुनर्वसन करणे अधिनियम २०१३ मधील तरतुदीनुसार हाताने मैला उचलणाऱ्या कामगारांचा सर्वे करणे, पुनर्वसन, प्रशिक्षण देणे इत्यादी.			
१७	**ज्येष्ठ नागरिक कक्ष**	१) मातोश्री व सर्वसाधारण वृध्दाश्रम योजना २) मुख्यमंत्री वयोश्री योजना ३) मुख्यमंत्री तीर्थदर्शन योजना ४) अटल वयो अभुदय योजना ५) ज्येष्ठ नागरीक धोरण ६) जेष्ठ नागरीक महामंडळ	श्रीम. प्रिया देशपांडे	श्री. स.म. खैरमोडे	श्री. गोरवे